17.11.2026

Kirkkohallitus - Täysistunto

Kirkkohallituksen täysistunto / Kyrkostyrelsens plenum

Kokousaika/Tid	17.11.2026 10:15 -	
Kokouspaikka/Plats	Kirkon talo, neuvotteluhuone Jerusalem	
Jäsenet/Medlemmar	Tapio Luoma (puh.joht./ordf.)	
	Katri Korolainen	
	Jari Jolkkonen	etäyhteys/på distans
	Kaisamari Hintikka	150–161, 164–169, 171–173 §
	Kimmo Koivisto	
	Kari Aakula	
	Hannu Kallunki	
	Vuokko Vänskä	
	Martina Harms-Aalto	
	Pekka Niiranen	156–174 §, etäyhteys/på distans
	Eino Nissinen	153–155 §, etäyhteys/på distans
	Päivi Raunu	
	Ulla Ruusukallio	
	Lotta Endtbacka	
Viranhaltijat/Tjänsteinnehavare		
	Niilo Pesonen	
	Kimmo Kääriäinen	poissa/frånvarande
	Anna Kaarina Piepponen	150–153, 155–174 §
	Petri Määttä	poissa/frånvarande
	Noora Allenius	150–153, 155–174 §
	Tarja Tirri	150–153, 155–174 §
	Eeva-Kaisa Heikura	150–153, 155 §
	Tuija Helenelund	156–174 §
	Minna Hietamäki	150–153, 155–174 §
	Asta Virtaniemi (siht./sekr.)	

Pöytäkirjan vakuudeksi/In fidem	Tarkastanut/Justerat
Asta Virtaniemi	Vuokko Vänskä

§ 158 Museoviraston suojeluesitys Helsingin seurakuntayhtymän Hietaniemen uudelle siunauskappelille

Diaarinumero DKIR/889/03.04.00/2024

Esittelijä yliarkkitehti Edla Mäkelä

Perustelut **Kirkollisen rakennuksen suojelu kirkkolailla**

Museovirasto on esittänyt 19.12.2024 Helsingin Hietaniemen uutta siunauskappelia suojeltavaksi kirkkolailla. Kirkkohallitus päättää kirkollisen rakennuksen suojelusta omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Hietaniemen uuden siunauskappelin suojeluesitys on osa Museoviraston laatimaa vuosien 1917–2000 välisenä aikana rakennettujen siunauskappeleiden suojeluesitysryhmää. Nämä valtakunnallisesti erityisen arvokkaiksi arvioidut siunauskappelit esitetään suojeltaviksi siten kuin kirkollisten rakennusten suojelusta on kirkkolaissa säädetty.

Suojeltavaksi esitettyjen kohteiden valikoima perustuu itsenäisyyden ajan siunauskappelien suojeluarvojen tarkasteluun kirkkolain mukaisen käsittelyn edellyttämien rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Suojelulla halutaan korostaa rakennusten merkitystä suomalaisen kirkollisen rakentamisen ja arkkitehtuurin ilmentyminä sekä vahvistaa niiden asemaa osana sijaintipaikkakuntansa ja koko maan rakennusperintöä. Suojeltaviksi ehdotettuihin pihapiireihin on sisällytetty siunauskappelirakennukseen mahdollisesti liittyviä muureja ja muita rakenteita, pintamateriaaleja, kellotapuli tai -teline ja rakennuksen arkkitehtuurin kannalta keskeisiä näkymäakseleita tai muita tärkeitä näkymiä.

Suojeltavaksi esitetyn siunauskappelin historia ja kuvaus

Helsingin evankelisluterilainen seurakunta sai väkiluvun kasvaessa kaupungilta lisää maata Uuden hautausmaan ja Taivallahden väliseltä alueelta. Hietaniemen kärkeen hautausmaan pohjoispäähän perustettiin puutarha-arkkitehti Paul Olssonin suunnittelema, muotopuutarhaa mukaillen toteutettu Hietaniemen alue, jonne keskikäytävän päätteeksi sijoitettiin

siunauskappeli kolumbaarioineen ja kellotorneineen. Uuteen siunauskappeliin toteutettiin myös pääporttirakennus.

Kokonaisuuden suunnittelusta vastasi Helsingin hautausmaakysymyksiä tunteva ja Harjun paarihuoneen piirtänyt arkkitehti Albert Nyberg. Rakennustyöt alkoivat vuonna 1930. Uusi hautausmaa-alue vihittiin käyttöön vuonna 1931 ja siunauskappeli valmistui 1933. Alueen pääsisäänkäynnin vierellä sijaitsee hautausmaan toimisto, joka liittyy kauniisti kappeliosaan kolumbaarion (holvihautahuone uurnahautauksia varten) ja sen portiikin välityksellä. Kappelin kokonaisuuteen kuuluvat myös vainajien säilytystilat ja saattohuone.

Kappelisalia leimaa 1920–30-luvuilla yleisesti tavoiteltu juhlallisuus, jopa ankara tyylikkyys. Kirkollisen arkkitehtuurin luonne oli vielä tuohon aikaan oletusarvoisesti historistinen, mutta rakennustyyppinä siunauskappeli mahdollisti myös askeettisen ylevän asiallisuuden. Alttarin sivulla on suuri ikkuna, jonka lasimaalauksessa enkeli kantaa kuollutta lasta (muotoilija, koristetaiteilija Gunnar Forsström). Ylösnousemuksesta muistuttaa alttariseinän krusifiksi. Siunauskappelin kanssa samana vuonna pystytettiin Emil Wikströmin pronssiveistos Mies hiljentyneenä ikuisuuden edessä (Sureva mies -suihkukaivo).

Siunauskappelin välittömässä läheisyydessä, portin vieressä sijaitsee nk. valtiollinen alue, johon on haudattu tasavallan presidentit Risto Ryti, Urho Kekkonen ja Mauno Koivisto sekä useita pääministereitä ja muita valtiomiehiä. Myöhemmin perustettuun sankarihautausmaahan on haudattu 3164 suomalaista ja 121 saksalaista sotilasta. Sankarihauta-alueen keskellä on Marsalkka Mannerheimin hauta ja kokonaisuuteen liittyy myös Kadonneitten muuri, johon on kaiverrettu 734:n rintamalle jääneen helsinkiläisen nimi. Toimiston takana sijaitseva myöhempi huoltorakennus on vuodelta 1967 (arkkitehti Erkki Heloma).

Siunauskappelia on peruskorjattu vuonna 1996, sisätilojen peruskorjaus tehtiin 2012. Viimeksi vuonna 2019 uusittiin julkisivujen terastirappaus.

Museoviraston perustelut suojelulle

Hietaniemen hautausmaiden muodostama kokonaisuus on valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja sitä vaalitaan myös kansallishautausmaana,

jonne on haudattu mm. valtionhallinnon merkkihenkilöitä. Kokonaisuuden nuorimmalla alueella sijaitseva Hietaniemen uusi siunauskappeli edustaa 1930-luvun uusasiallisuutta sekä pohjoismaiseen klassismiin perustuvan sakraaliarkkitehtuurin voimakasta traditiota. Porttirakennuksineen, kolumbaarioineen ja campanile-tyyppisine kellotorneineen se muodostaa hautausmaan pääsisäänkäynnille poikkeuksellisen hienon kokonaissommitelman. Sillä on erityistä merkitystä myös Suomen suurimman sankarihautausmaan siunauskappelina.

Kaavatilanne

Hietaniemen hautausmaan asemakaava on vuodelta 1931. Uudella siunauskappelilla ei ole asemakaavassa merkintöjä.

Helsingin seurakuntayhtymän lausunto

Kiinteistöjohtaja Osmo Rasimus on antanut 7.6.2024 lausunnon, jonka mukaan Helsingin seurakuntayhtymä puoltaa esitystä siunauskappelin suojelemiseksi kirkkolailla. Museovirastoa pyydetään kuitenkin tarkentamaan aluerajausta lausunnon liitteiden mukaiseksi. Perusteena Valtioneuvoston kanslian 5.6.2024 antama lausunto, jonka mukaan hauta-alue tulisi rajata Hietaniemen uuden kappelin suojelualueen ulkopuolelle. Valtioneuvoston kanslian lausunnossa on myös muita näkökohtia tähän aluerajaukseen. Helsingin seurakuntayhtymä on laatinut karttaliitteen aluerajauksesta, jossa on huomioitu Valtioneuvoston kanslian lausunto sekä hautaustoiminnan ja huollon tarpeet.

Helsingin kaupungin lausunto

Hietaniemen hautausmaakiinteistön omistaja on Helsingin kaupunki. Kaupunginhallitus on antanut asiasta lausunnon 18.08.2025 § 522, jonka mukaan Helsingin kaupunki puoltaa Museoviraston suojeluesitystä.

Tuomiokapitulin lausunto

Tuomiokapituli ei ole antanut asiasta lausuntoa lausuntopyynnössä annettuun määräaikaan mennessä. Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin lakimiesasessori on ilmoittanut sähköpostitse 08.09.2025, että Hietaniemen uuden siunauskappelin suojelemiselle kirkkolailla ei ole estettä.

Suojeluviranomaisen harkinta asiassa

Kirkkolain (652/2023) 3 luvun 22 §:n mukaan kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, vaalia kirkollisen rakennuksen ominaisluonnetta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä.

Museoviraston esityksen mukaan Hietaniemen uuden siunauskappelin suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen ja ympäristöarvojen kannalta.

Museoviraston suojeluesityksen karttaliitteessä (liite 158 §) esitetyn rajauksen tarkastelu: Karttaliitteessä on esitetty suojeltavan pihapiirin rajauksen ulottamista Hietaniemenkadun puolella kiinteistön rajaan asti ja hautausmaan puolella hautausalueisiin asti.

Johtopäätös suojeltavan pihapiirin rajausesityksestä: Suojelupäätöksessä on mahdollista rajata pihapiiri Museoviraston karttaliitteessä esitetyn rajauksen mukaisesti. Kirkollisen rakennuksen suojelu kohdistuu lähtökohtaisesti rakennettuun rakennukseen, johon katsotaan kuuluvaksi myös siihen liittyvät rakenteet kuten kellotapuli, aidanteet, muurit ja rakennetut kulkuväylät päällysteineen.

Basis-järjestelmän Esinerekisterin mukaan Hietaniemen uuden siunauskappelin kirkollista arvoesineistöä ei ole luetteloitu. Siunauskappelin kiinteä sisustus ja sinne suunnitellut taideteokset omilla alkuperäisillä paikoillaan ovat olennainen osa myös rakennustaiteellista tilakokemusta. Rakennuksen suojelupäätöksestä riippumatta seurakunnan tulee toiminnassaan noudattaa kirkkojärjestyksen 3 luvun 61 §:ää, jonka mukaan seurakunnan kulttuurihistoriallisesti arvokasta esineistöä ei saa ilman erityistä syytä korjata sitä muuttaen, siirtää perinteiseltä paikaltaan tai poistaa.

Helsingin kaupungin, Helsingin seurakuntayhtymän ja Helsingin tuomiokapitulin lausunnot puoltavat suojelua.

Lapsivaikutusten arviointi: Suojelupäätös edistää myös lapsien mahdollisuuksia kokea korkeatasoista arkkitehtuuria ja käyttää kirkollista rakennettua kulttuuriperintöä.

Rakennuksen suojelu korostaa kirkon merkitystä kansallisen kulttuuriperinnön vaalijana. Suojelu ei estä välttämättömien korjausten tai toiminnasta aiheutuvien muutosten tekemistä, mutta ne tulee suunnitella rakennuksen arvot huomioiden yhteistyössä Kirkkohallituksen ja Museoviraston kanssa. Suojelupäätöksen tultua voimaan rakennuksen ja sen pihapiirin olennaisten muutosten osalta tulee noudattaa kirkkolain säännöksiä. Kirkkohallitus voi myöntää avustusta valtion rahoituksesta suojellun kirkollisen rakennuksen ylläpitoon liittyviin laissa säädettyihin tehtäviin.

Suojeluviranomaisen päätösvalta

Kirkkohallitus voi määrätä kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Kirkkohallitus päättää suojelusta omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Sovelletut lainkohdat: Kirkkolaki luku 3 § 22 ja luku 10 § 23. Kirkkojärjestys luku 10 § 4.

Lisätiedot yliarkkitehti Edla Mäkelä, edla.e.makela@evl.fi

Päätösehdotus Kirkkohallitus määrää kirkkolailla suojeltavaksi Helsingin seurakuntayhtymän Hietaniemen uuden siunauskappelin (pysyvä rakennustunnus 103320888V). Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin alueellisen, tilallisen ja maisemallisen ominaisluonteen sekä siihen liittyvät rakenteet liitekartassa esitetyn rajauksen mukaisesti. Suojelu ei kohdistu yksittäisiin puihin, pensaisiin tai muihin istutuksiin. Kasvillisuutta voidaan hoitaa, uusia ja korvata pihapiirin ominaisluonne ja alueen käyttö huomioon ottaen. Suojelu ei koske vainajien säilytystiloja tai niihin liittyvää teknistä laitteistoa eikä rakennuksen matalammassa osassa olevia nykyisiä toimistotiloja.

Tämä päätös on pidettävä seurakunnassa yleisesti nähtävänä kirkkolain 10 luvun 23 §:n mukaisesti.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Toimenpiteet Ote Helsingin kaupunki, Helsingin seurakuntayhtymä ja Museovirasto, tiedoksi Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli.

Suojelupäätöksen tultua lainvoimaiseksi Kirkkohallitus päivittää rakennuksen suojelutiedot kirkon kiinteistö- ja kulttuuriperintöjärjestelmään Basikseen ja suojelupäätös lähetetään Kirkkohallituksesta tiedoksi asianomaiselle viranomaiselle toimenpiteitä varten rakennetun ympäristön tietojärjestelmän rakennuksia koskevien tietojen päivittämiseksi.

17.11.2026

Kirkkohallitus - Täysistunto

VALITUSOSOITUS

Kirkkohallituksen täysistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella. Valitusoikeus on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa kirkollisvalituksella hakea muutosta vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen (laillisuusperuste).

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin, tai saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos muutoksenhakuajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää
- sähköpostiosoite, jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä valitusviranomaiselle.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei valitusviranomainen toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 §:n mukaan valituksessa on yhteystietojen lisäksi ilmoitettava myös sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan toimittaa (prosessiosoite). Lisäksi on ilmoitettava valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Helsingin hallinto-oikeudelle. Sen voi myös lähettää postitse tai sähköisesti. Valitus toimitetaan omalla vastuulla.

Valituksen on oltava perillä Helsingin hallinto-oikeudessa valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 2 §:n mukaan lakia sovelletaan asian sähköiseen vireillepanoon tuomioistuinasiassa. Lain 11 §:n mukaan viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana laissa tarkoitetulla tavalla.

Helsingin hallinto-oikeuden osoite
Kirkkohallitus - Täysistunto

17.11.2026

Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Puhelin 029 56 42069

Valitus tehdään ensisijaisesti hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet.

Oikeudenkäyntimaksu

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu, jollei lain 5, 7, 8 tai 9 §:stä muuta johdu. Tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta annetun oikeusministeriön asetuksen (1020/2024) 1 §:n mukaan oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa on 310 euroa.